

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเมืองแก ตำบลเมืองแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นงานวิจัยที่คณะผู้วิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ร่วมกับนักวิจัยในพื้นที่ดำเนินการวิจัยที่ประกอบด้วยกิจกรรมที่เกิดตลอดโครงการวิจัย โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์เจาะลึก การโสหุ่ยสนทนากลุ่ม การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม การเดินสำรวจ และจัดเวทีร่วมกับชุมชน พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การสังเคราะห์องค์ความรู้ และหาแนวทางการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาแหล่งน้ำของกลุ่มผู้ใช้น้ำของชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นโดยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามหัวข้อต่อไปนี้

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ขั้นตอนการเตรียมการด้านทีมวิจัย (นักวิจัยสถาบัน นักวิจัยในพื้นที่ ผู้ประสานงาน และนักศึกษาที่ร่วมวิจัย) เตรียมพื้นที่เป้าหมายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 การเตรียมทีมวิจัย
 - 1.2 การเตรียมชุมชน
 - 1.3 เตรียมเก็บข้อมูล
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
3. ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสังเคราะห์หาแนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อหารูปแบบการบริหารจัดการแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเมืองแก ตำบลเมืองแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์
 - 3.1 ประชุมสรุปสังเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหา
 - 3.2 หาแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมร่วมกันในระดับชุมชน
4. ติดตามผล ประเมินผล สรุปผล และถอดบทเรียน
 - 4.1ติดตามผล ประเมินผล สรุปผลและถอดบทเรียน

กลุ่มเป้าหมาย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนในชุมชน 1 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านเมืองแก ตำบลเมืองแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง จำนวน 10 ครูโรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้การดำเนินวิจัยสามารถวัดได้ทั้งในด้านพฤติกรรมและรูประรมจึงใช้เครื่องมือการวิจัยหลายวิธี ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็น (ปลายเปิดและปลายปิด) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (ปลายเปิดและปลายปิด) หลักสูตรการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การทดลอง การสังเกต Mind Mapping

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบบรรยาย เพื่อให้การดำเนินวิจัยสามารถวัดได้ทั้งในด้านพฤติกรรมและรูประรมจึงใช้เครื่องมือการวิจัยหลายวิธี ได้แก่ แบบประเมินความคิดเห็น (ปลายเปิดและปลายปิด) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (ปลายเปิดและปลายปิด) หลักสูตรการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การทดลอง การสังเกต MindMapping

พื้นที่ดำเนินงาน

ชุมชนบ้านเมืองแก ตำบลเมืองแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

แผนการดำเนินงาน

ขั้นตอนหรือกิจกรรมหลัก ของโครงการ / ช่วงเวลา ที่ดำเนินการ	ทำอย่างไร / ใครเป็นคนทำ / ทำร่วมกับใครบ้าง ฯลฯ
<p>1. ขั้นตอนการเตรียมคน เตรียมพื้นที่เป้าหมาย (1 มกราคม – 28 กุมภาพันธ์ 2560)</p> <p>1.1 การเตรียมทีมวิจัย</p> <p>1.2 การเตรียมชุมชน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ประชุมทีมงานวิจัยร่วมกับนักวิจัยในพื้นที่ - วางแผนการดำเนินการ ออกแบบเครื่องมือ แบ่งบทบาทหน้าที่รับผิดชอบและทิศทางการทำงานร่วมกัน (ทีมวิจัย+นักศึกษา ม.รท.บร. 1 คน) - เจ้าหน้าที่ประสานงาน อบต. 1 คน รวม 10 คน) - จัดเวทีประชุมคนในชุมชน เพื่อทำความเข้าใจถึงความเป็นมา วัตถุประสงค์ และรายละเอียดของโครงการวิจัย - วางแผนการดำเนินงานวิจัยร่วมกับคนในชุมชน โดยนำแผนการดำเนินงานวิจัยที่ทำไว้ แล้วนำเสนอต่อชุมชนเพื่อปรับให้เหมาะกับบริบทชุมชน - วางแผนการเก็บข้อมูลร่วมกัน - รับสมัครกลุ่มเป้าหมายที่เป็นจิตอาสาในแต่ละกิจกรรม - การสังเกต - แผนที่เดินดิน - การจัดสนทนากลุ่ม -Mind Mapping (ทีมวิจัย+นักศึกษา ม.รท.บร.10คน เจ้าหน้าที่ประสานงาน อบต. 1 คน ทีมนักวิจัยในพื้นที่+จิตอาสา 10 คน คนในชุมชน 20 คน หน่วยงานของรัฐ 5 คน รวม 40 คน)

ขั้นตอนหรือกิจกรรมหลัก ของโครงการ / ช่วงเวลา ที่ดำเนินการ	ทำอะไร / ใครเป็นคนทำ / ทำร่วมกับใครบ้าง ฯลฯ
<p>1.3 เตรียมเครื่องมือและเก็บข้อมูล - จัดอบรมเชิงปฏิบัติการออกแบบเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล</p> <p>2. สำรวจบริบทชุมชนในชุมชนเป้าหมาย 1 - 31 มีนาคม 2560</p> <p>2.1 สำรวจข้อมูลบริบทชุมชนและแหล่งน้ำในชุมชน</p> <p>2.2 วิเคราะห์ข้อมูลชุมชนและแหล่งน้ำในชุมชน</p> <p>2.3 จัดเวทีคืนข้อมูลและตรวจสอบข้อมูลร่วมกับชุมชนเป้าหมาย</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดประเด็นและกลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูล - ทดลองปฏิบัติการเก็บข้อมูล - สังเคราะห์ข้อมูล <p>(ทีมวิจัย+นักศึกษา ม.รท.บร. 10 คนเจ้าหน้าที่ประสานงาน อบต. 1 คนทีมนักวิจัยในพื้นที่+จิตอาสา 10 คน คนในชุมชน 20 คน (รวม 35 คน)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประชุมทีมนักวิจัย เพื่อเตรียมลงพื้นที่สำรวจข้อมูลบริบทชุมชนและแหล่งน้ำชุมชน - ลงพื้นที่เก็บข้อมูลบริบทชุมชนและแหล่งน้ำในชุมชน - การสำรวจ - แบบสังเกต - การจดบันทึก - การประชุมแบบมีส่วนร่วม <p>(ทีมวิจัย+นักศึกษา ม.รท.บร.10 คน เจ้าหน้าที่ประสานงาน อบต. 1 คน ทีมนักวิจัยในพื้นที่+จิตอาสา 10 คน (รวม 15 คน)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประชุมทีมนักวิจัย เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลบริบทชุมชนและแหล่งน้ำ <p>(ทีมวิจัย+นักศึกษา ม.รท.บร. 10 คน เจ้าหน้าที่ประสานงาน อบต. 1 คน ทีมนักวิจัยในพื้นที่+จิตอาสา 10 คน (รวม 15 คน)</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดเวทีนำเสนอข้อมูลผลการวิจัย และตรวจสอบข้อมูลร่วมกับชุมชนเป้าหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - วางแผนสร้างรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคของชุมชนบ้านเมืองแก ตำบลเมืองแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ที่เหมาะสมโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนร่วมกัน - การประชุมแบบมีส่วนร่วม - Focus Group <p>(ทีมวิจัย+นักศึกษา ม.รท.บร. 4 คน เจ้าหน้าที่ประสานงาน อบต. 1 คน ทีมนักวิจัยในพื้นที่+จิตอาสา 10 คนหน่วยงานของรัฐ 5 คน รวม 40 คน)</p>

<p>3. ทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคของชุมชนที่เหมาะสมโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเมืองแก ตำบลเมืองแก อำเภอ สดึก จังหวัดบุรีรัมย์</p> <p>1 เมษายน – 30 มิถุนายน 2560</p> <p>3.1 การดำเนินงานตามแผนใช้รูปแบบการบริหารจัดการน้ำที่เหมาะสมโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน</p> <p>3.2 ประเมินผลรูปแบบการบริหารจัดการน้ำที่เหมาะสมโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน</p> <p>3.3 ประชุมสรุปวิเคราะห์ผลการทดลองใช้ระดับทีม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ดำเนินการทดลองตามแผนใช้รูปแบบการบริหารจัดการน้ำที่เหมาะสมโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน - สร้างการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - ทบทวนสรุปประเมินผลการทดลองปฏิบัติการ - กระบวนการมีส่วนร่วม - Focus Group - แบบสังเกต <p>(ทีมวิจัย+นักศึกษา ม.ร.ภ.บร. 4 คน เจ้าหน้าที่ประสานงาน อบต. 1 คน ทีมนักวิจัยในพื้นที่+จิตอาสา 10 คน 1.5 หน่วยงานของรัฐ 5 คน รวม 40 คน)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประเมินผลรูปแบบการบริหารจัดการน้ำที่เหมาะสมโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน - สรุปการประเมินผลการทดลองปฏิบัติการ - การประชุมแบบมีส่วนร่วม - แบบสังเกต <p>(ทีมวิจัย+นักศึกษา ม.ร.ภ.บร. 4 คน เจ้าหน้าที่ประสานงาน อบต. 1 คน ทีมนักวิจัยในพื้นที่+จิตอาสา 10 คน รวม 15 คน)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ดำเนินการประชุมติดตามผลจากการทดลองร่วมกับทีม - วิเคราะห์ผลการทดลองปฏิบัติการ - การประชุมแบบมีส่วนร่วม - Mind Mapping <p>(ทีมวิจัย+นักศึกษา ม.ร.ภ.บร. 4 คน เจ้าหน้าที่ประสานงาน อบต. 1 คนทีมักวิจัยในพื้นที่+จิตอาสา 10 คน รวม 15 คน)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ดำเนินการประชุมสรุปวิเคราะห์ผลจากการทดลองร่วมกับชุมชน - วิเคราะห์ผลการทดลองปฏิบัติการ - การประชุมแบบมีส่วนร่วม - Mind Mapping <p>(ทีมวิจัย+นักศึกษา ม.ร.ภ.บร. 4 คน เจ้าหน้าที่ประสานงาน อบต. 1 คนทีมักวิจัยในพื้นที่+จิตอาสา 10 คนหน่วยงานของรัฐ 5 คน รวม 40 คน)</p>
---	---

<p>3.4 ประชุมสรุปวิเคราะห์ผลการทดลองใช้ระดับชุมชน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - จัดเวทีประชุมสรุปวิเคราะห์ผลการศึกษา - การประชุมแบบมีส่วนร่วม - Focus Group - Mind Mapping <p>(ทีมวิจัย+นักศึกษา ม.รท.บร. 4 คน เจ้าหน้าที่ประสานงาน อบต. 1 คน ทีมนักวิจัยในพื้นที่+จิตอาสา 10 คน หน่วยงานของรัฐ 5 คน รวม 40 คน)</p>
<p>3.5 สรุปผลการศึกษา</p>	<ul style="list-style-type: none"> - จัดเวทีประชุมสรุปวิเคราะห์ผลการศึกษา - การประชุมแบบมีส่วนร่วม - Focus Group - Mind Mapping <p>(ทีมวิจัย+นักศึกษา ม.รท.บร. 4 คน เจ้าหน้าที่ประสานงาน อบต. 1 คน ทีมนักวิจัยในพื้นที่+จิตอาสา 10 คน หน่วยงานของรัฐ 5 คน รวม 40 คน)</p>
<p>4. เวทีนำเสนอผลการศึกษาย้ายทอดขยายผลเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 31 กรกฎาคม 2560</p> <p>4.1 การถ่ายถอดขยายผลการดำเนินงานวิจัยให้กับคนในชุมชนและนอกชุมชน กิจกรรมและนำรูปแบบการบริหารจัดการน้ำที่เหมาะสมโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนไปใช้</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เวทีนำเสนอผลการศึกษาย้ายทอดขยายผลเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ - ประชุมทีมงานวิจัยร่วมกับนักวิจัยในพื้นที่เพื่อวางแผนการดำเนินการ - ทำหนังสือเชิญและประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนและนอกชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม - จัดเวทีขยายผลการรูปแบบการบริหารจัดการน้ำที่เหมาะสมโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ไปยังพื้นที่เป้าหมาย -กระบวนการมีส่วนร่วม <ul style="list-style-type: none"> - FOCUS Group - แบบสอบถาม <p>(ทีมวิจัย+นักศึกษา ม.รท.บร. 4 คนเจ้าหน้าที่ประสานงาน อบต. 1 คน ทีมนักวิจัยในพื้นที่+จิตอาสา 10 คน หน่วยงานของรัฐ 5 คน รวม 40 คน)</p>